

АНАЛІЗ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК СИСТЕМНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВЛАСНИХ РЕСУРСІВ

Анісімова О. М., докт. екон. наук, доцент

ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет» (м. Маріуполь)

Анотація. Предметом дослідження є сутність поняття «ділова активність», яке є багатокритеріальним. Метою статті є розкриття характерних ознак поняття ділова активність, обґрунтування взаємодії видів активності підприємства та обґрунтування комплексного підходу до оцінки ділової активності підприємства. Прерогатива показників ділової активності полягає у визначенні інтенсивності економічного зростання. Проведене дослідження визначень «ринкова активність підприємства» і «ділова активність підприємства» свідчать, що ринкова активність – характеризує діяльність підприємства у зовнішньому ринкову середовищі, має певний рівень інтенсивності і обмежена конкретним ринком і часовим терміном, а ділова активність підприємства пов'язана з внутрішніми чинниками розвитку підприємства: швидкість обороту матеріальних та фінансових ресурсів підприємства за відповідний період, швидкість обороту вкладеного в них капіталу, аналізу стану оборотних активів та швидкість оборотності його кредиторської заборгованості, що дає можливість визначати рівень ефективності використання ресурсів підприємства; з'ясувати, доцільність використання вкладених коштів підприємства протягом фінансового циклу; визначити наявні можливості щодо зміцнення фінансового стану підприємства, його платіжної дисципліни і становища на ринках акцій, продукції та послуг. Результати дослідження можуть бути застосовані для розрахунку рівня ділової активності на промислових підприємствах. Зроблено висновки, що від оптимального розміру та структури оборотних активів підприємства, ступеня забезпечення їх власними джерелами формування та ефективності використання залежить рівень ділової активності суб'єкта господарювання, ефективність та кінцевий результат його діяльності, що є особливо актуальним саме зараз, коли в Україні на більшості підприємств досі остаточно не вирішена проблема оптимізації розміру оборотних активів.

Ключові слова: практика господарювання, ділова активність підприємства, агреговані статистичні показники, рівень ділової активності, оптимізація оборотних активів.

Постановка проблеми. Активність підприємства - це форма діяльності, яка проявляється в різних її аспектах (економічній, виробничій, маркетинговій, інноваційній, соціальній, трудовій діяльності тощо) і вимірюється в динамічних показниках. Економічна активність підприємства - це економічна категорія, яка характеризує економічну діяльність підприємства, проявляється безпосередньо через зміну її інтенсивності у часі і є наслідком дії сукупності суб'єктивно - об'єктивних чинників у розвитку підприємства. В основу економічної активності підприємства покладені показники ділової і ринкової активності підприємства. На погляд А. М. Турила [2], ділова активність підприємства - це економічна категорія, яка характеризує економічну діяльність підприємства з позицій внутрішніх його змін і проявляється через зміну її інтенсивності у часі. Ринкова активність підприємства - це економічна категорія, яка характеризує економічну діяльність підприємства з позиції його взаємодії із зовнішнім середовищем і проявляється через зміну її інтенсивності у часі.

Інноваційна активність підприємства виражає його реальний інноваційний потенціал і характеризує ступінь інтенсивності здійснення підприємством різного роду інноваційних проектів. Оцінка інноваційної активності підприємства є вихідною базою для прийняття управлінських рішень, пов'язаних з коригуванням його власної інноваційної політики, а також дозволяє здійснювати порівняльний аналіз привабливості декількох підприємств для зовнішнього інвестування інноваційних розробок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми визначення сутності та оцінювання ділової активності розглядаються в працях зарубіжних вчених-економістів, зокрема таких як Д.А. Аакер, Е.Дж. Долан, К.Д. Кемпбел, Р.Дж. Кемпбел, Л.А. Беренстайн, А.Д. Шеремет, В.В. Ковальов, Г.В. Савицька, Р.С. Сайфулін та ін. Розробці окремих аспектів даної проблеми присвячені роботи таких вітчизняних економістів як А. М. Турило, Т.А. Лахтіонова, Р.О. Костирко, М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.Ю. Невмержицька, Є.В. Мних, Н.М. Притуляк, В.О. Подольська, О.В. Яріш та ін.

Невирішені складові загальної проблеми. Однак на фоні глибокого опрацювання проблем управління діловою активністю промислових підприємств залишаються недостатньо дослідженими питання відновлення і забезпечення стану ділової активності у посткри-

зових умовах економічного розвитку; потребують узагальнення та подальшого розвитку теоретико-методичні і практичні підходи до вдосконалення управління діловою активністю підприємства.

Формулювання цілей статті. Метою написання статі є: розглянути сутність поняття «ділова активність», розкрити його характерні ознаки, обґрунтувати взаємодію видів активності підприємства; запропонувати комплексний підхід до оцінки ділової активності підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Головними якісними і кількісними критеріями ділової активності підприємства є: широта ринків збуту продукції, включаючи наявність постачань на експорт, репутація підприємства, ступінь плану основних показників господарської діяльності, забезпечення заданих темпів їхнього росту, рівень ефективності використання ресурсів (капіталу), стійкість економічного росту, інвестиційна привабливість підприємства та його активність щодо залучення інвестиційних ресурсів. Також виділяють широкий та вузький підходи до визначення поняття «ділова активність». У широкому розумінні цей термін означає маркетингове і комерційне просування підприємства за умов залучення максимально можливого ресурсного потенціалу із спрямуванням усього спектру зусиль. У вузькому ж розумінні ділова активність підприємства означає якість прийнятих управлінських рішень, що характеризується висококваліфікованим менеджментом, повноту віддачі вкладених зусиль та ефективне використання наявних виробничих та комерційних можливостей.

Виходячи з вищевикладеного матеріалу можна зробити висновок, що поняття ділової активності підприємства є багатокритеріальним. В роботах авторів, які досліджували дану тему, підхід до оцінки ділової активності є загальним. Так як об'єктом оцінки у даній статті є ділова активність вітчизняних підприємств гірничо-металургійного комплексу (ГМК), то саме систематизація показників оцінки ділової активності для даних підприємств, на думку автора, надасть змогу наблизитися до об'єктивності отриманих результатів.

На думку автора необхідно дати чітке визначення таких понять як «ділова активність підприємства» і «ринкова активність підприємства» саме тому, що в економічній літературі широко використовують такі поняття. Однак автори не дають чіткого розмежування цих категорій [1, 2, 3, та ін.] Такий підхід приводить до того, що термін «ділова активність підприємства» значною мірою фактично ідентифікується як «ринкова активність підприємства» [6, 9, 10, 11, 19] оскільки використовують такі показники як: ринкову частку підприємства на ринку, обсяг реалізованої продукції, обсяги експорту, тощо. На погляд автора, поняття «ділова активність підприємства» пов'язане з внутрішніми аспектами його діяльності і змішування понять «ділова активність підприємства» і «ринкова активність підприємства» суттєво ускладнює об'єктивність економічної оцінки підприємств, не дозволяє робити чіткі акценти з досліджуваних категорій, не дозволяє робити правильні управлінські рішення у сфері ділової активності підприємства і ринкової активності підприємства. За багатьох авторів відносять показники ділової активності, які характеризують внутрішні зміни і внутрішній стан підприємства: коефіцієнти оборотності, показники ресурсовіддачі, показники, що характеризують витрати, показники, що характеризують результати, та ін. Показники ринкової активності потрібно визначати з позиції місця підприємства на зовнішньому ринку, співвідношення прибутків і витрат та прибутків на одну акцію.

За думкою автора, ділова активність підприємства – характеризує економічну діяльність конкретного підприємства, оцінюється в його межах і проявляється в межах підприємства через зміну інтенсивності такого виду діяльності за конкретний проміжок часу.

Ринкова активність підприємства – характеризує діяльність підприємства у зовнішньому ринковому середовищі, має певний рівень інтенсивності і обмежена конкретним ринком і часовим терміном. Авторська думка полягає на відстоюванні таких висновків, що ділова активність підприємства пов'язана з внутрішніми чинниками розвитку підприємства, а ринкова активність підприємства - із зовнішніми. Такий підхід і подані визначення категорії поняття «ділова активність»: у широкому розумінні цей термін означає маркетингове і комерційне просування підприємства за умов залучення максимально можливого ресурсного потенціалу із спрямуванням усього спектру зусиль; у вузькому ж розумінні ділова активність підприємства означає якість прийнятих управлінських рішень, що характеризується висококваліфікованим менеджментом, повноту віддачі вкладених зусиль та ефективно використання наявних виробничих та комерційних можливостей.

Світова практика господарювання пов'язує поняття ділової активності з поняттям інвестиційної привабливості підприємства. В усіх економічно розвинутих країнах, де знаходяться світові фінансові центри, рівень ділової активності визначається за допомогою

спеціальних агрегованих статистичних показників – так званих індексів ділової активності. В їх основу покладені варіювання курсів акцій компанії, рівень яких і є кінцевим виразником її інвестиційної привабливості на ринку. Це пояснюється тим, що більшість наймогутніших світових корпорацій створені на основі акціонерного капіталу, швидкість руху якого і відбивається на курсах акцій таких компаній. Показники курсу акцій є свідченням ділової активності, стабільності економіки. У США, наприклад, використовується такий агрегований статистичний показник ділової активності та оцінки економічної кон'юнктури, як Dow-Jones index. Він ґрунтується на динаміці середніх курсів акцій 65 наймогутніших корпорацій, у тому числі 30 промислових, 20 транспортних і 15 із сфери комунально-побутового обслуговування, а також на даних про ціну акцій на Нью-Йоркській фондовій біржі. На Токійській фондовій біржі (Японія) для оцінки рівня ділової активності вітчизняних корпорацій користуються агрегованим показником Nikkei-Dow index. Спеціалісти Лондонської фондової біржі (Велика Британія) використовують FT (FTSE-footsie) index.

З переходом на міжнародні стандарти обліку та звітності українські підприємства, засновані на акціонерному капіталі, у своїх річних звітах також стали визначати прибутковість власних акцій (розділ III форми № 2 «Звіт про фінансові результати»). У ході корпоративізації вітчизняної економіки почали з'являтися окремі методики розрахунку інтегральних індексів ділової активності, прийнятих для визначення економічної потужності українських підприємств та стабільності національної економіки в цілому. Проте, через недостатню розвиненість корпоративного бізнесу в Україні ці показники не мають такого значення, як індекси ділової активності світових фінансових лідерів, оскільки вони поки що не здатні точно визначити рівень активності вітчизняної економіки.

Розрахунок інтегральних агрегованих індексів ділової активності доволі складний, тому вони використовуються, здебільшого, для оцінки ринкової кон'юнктури в цілому.

На рівні окремого підприємства ступінь його ділової активності визначається за допомогою цілої системи показників економічної ефективності господарювання та вимірюється одним з двох способів, які відображають результативність роботи підприємства відносно або розміру авансованих ресурсів, або розміру їх споживання (витрат) у процесі виробництва, а саме: забезпечення запланованих темпів росту та динаміки основних показників діяльності підприємства; розрахунку системи показників, які характеризують ефективність використання ресурсів підприємства; співвідношення між динамікою обсягів продукції та ресурсів (витрат) визначає характер економічного зростання.

Економічне зростання виробництва може бути досягнуто як екстенсивним, так й інтенсивним способом. Перевищення темпів росту продукції над темпами росту ресурсів або витрат свідчить про наявність інтенсивності в економічному зростанні. Прерогатива показників ділової активності полягає саме у визначенні інтенсивності економічного зростання.

Отже, показники ділової активності - це, перш за все, показники ефективності використання фінансових ресурсів підприємства, що автоматично відносить їх до системи показників економічної ефективності. Проте, фінансовий стан підприємства, його платоспроможність та ліквідність, також безпосередньо залежать від того, як швидко кошти, вкладені в активи, знову перетворюються в реальні гроші. Такий вплив пояснюється тим, що зі швидкістю оборотності активів підприємства тісно пов'язані мінімально необхідна величина авансованого капіталу та пов'язані з ним виплати грошових коштів (проценти за кредит, дивіденди), визначення потреби в додаткових джерелах фінансування, сума витрат на утримання товарно-матеріальних цінностей, а також величина сплачених податків.

До показників ділової активності, у першу чергу, слід віднести: швидкість обороту матеріальних та фінансових ресурсів підприємства за відповідний період, а також швидкість обороту вкладеного в них капіталу.

Аналіз стану оборотних активів, а також названих вище показників оборотності, дозволяє: оцінити ефективність використання ресурсів підприємства; з'ясувати, у що вкладуються кошти підприємства протягом фінансового циклу; визначити наявні можливості та реально жити необхідних заходів щодо зміцнення фінансового стану підприємства.

У ринковій економіці поняття «капітал» завжди асоціюється з поняттям «власність». Тому, капітал підприємства визначає загальну вартість засобів у грошовій, матеріальній та нематеріальній формах, інвестованих власниками в формування його активів на момент створення. До того ж, власний капітал є гарантією організації бізнесу – це та частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань. Динаміка капіталу підприємства є найважливішим барометром рівня ефективності його господарської діяльності (ділової активності). Функціонування капіталу підприємства в процесі його ви-

робничого використання характеризується постійним кругообігом. Швидкість оборотності капіталу визначається за допомогою таких показників: коефіцієнта оборотності капіталу (показує кількість його обертів за відповідний період) та терміну обороту капіталу (показує тривалість одного обороту). Для оцінки рівня ділової активності підприємства особливо важливого значення набувають показники, що характеризують швидкість оборотності капіталу підприємства в цілому, швидкість оборотності власного капіталу підприємства, а також швидкість оборотності його кредиторської заборгованості – поточної заборгованості підприємства перед кредиторами. Теоретичні та практичні надбання економічної науки досить ретельно виписали коефіцієнти оборотності капіталу, кредиторської заборгованості, тому доцільно буде звести їх у таблицю 1.

Таблиця 1 - Економічний зміст показників оборотності капіталу підприємства для оцінки рівня ділової активності (складено автором за джерелами [3, 5, 6, 7])

Назва показника	Економічний зміст	Основні тенденції, які обслуговує
коефіцієнт оборотності капіталу	відображає швидкість обороту капіталу підприємства в цілому.	Зростання значення даного показника свідчить про прискорення оборотності засобів підприємства або інфляційне зростання цін (у разі зниження рентабельності).
коефіцієнт оборотності власного капіталу	визначає швидкість обороту власного капіталу підприємства, що для акціонерних товариств означає активність засобів, якими ризикують акціонери.	Різке зростання значення показника вказує на підвищення рівня продажу, що має в значній мірі забезпечуватись кредитами банків і, як наслідок, знизити частку власників у загальному капіталі підприємства. Суттєве його зниження відображає тенденцію до бездіяльності частини власного капіталу суб'єкта господарювання.
коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	відображає розширення або, навпаки, зниження обсягів комерційного кредиту, що надається підприємству	Зростання значення коефіцієнта засвідчує прискорення сплати підприємством власної поточної заборгованості, а його зниження – додаткове залучення комерційного кредиту
Тривалість обороту кредиторської заборгованості	визначає середній термін повернення підприємством власних боргів (за виключенням зобов'язань перед банками та за іншими позиками)	Є індикаторами стану платіжної дисципліни підприємства, а також ефективності національної системи розрахунків.

Однак, виготовлення продукції здійснюється у процесі безпосередньої взаємодії людини та відповідних засобів виробництва, які за своїм матеріально-речовим складом становлять виробничі фонди підприємства. Формою матеріального забезпечення виробничих оборотних фондів підприємства виступають оборотні активи. Характерна особливість оборотних активів полягає в тому, що вони, на відміну від інших ресурсів підприємства, обслуговують повний оборот капіталу, а тим самим і весь процес суспільного виробництва та відтворення, одночасно на всіх його стадіях, що й забезпечує безперервність цього процесу. Необхідно враховувати, що активи підприємства, вкладені у виробничі запаси, малоцінні та швидкозношувані предмети, які беруть безпосередню участь у виробничому процесі, незавершено виробництво, готова, але ще не реалізована продукція, а також аванси, видані постачальникам, представляють собою активи виробництва прибутку. Активами виробництва прибутку є кошти, направлені на матеріальне та фінансове забезпечення виробничого процесу. Значення активів виробництва прибутку полягає у тому, що це та частина оборотних активів, яка «робить гроші». Інша частина оборотних активів (поза активів виробництва прибутку) представляє собою кошти, які вилучені і на даний момент не працюють.

Від оптимального розміру та структури оборотних активів підприємства, ступеня забезпечення їх власними джерелами формування та ефективності використання залежить і рівень ділової активності суб'єкта господарювання, ефективність та кінцевий результат його діяльності, що є особливо актуальним саме зараз, коли в Україні на більшості підприємств досі остаточно не вирішена проблема оптимізації розміру оборотних активів. Тому, управління оборотними активами полягає саме в забезпеченні вмілого балансування між ризиками, пов'язаними з їх нестачею або надлишком. У першій ситуації має місце загроза зриву виробничих планів через нестачу сировини, матеріалів або відсутність можливості задовольняти попит споживачів. У випадку надлишку оборотних активів відбувається

«замороження» грошових коштів у запасах сировини та готової продукції, а також у дебіторській заборгованості. Оптимальний рівень оборотних активів є головною умовою максимізації прибутку за сприятливого рівня ліквідності та комерційного ризику.

Поточні витрати грошових коштів та їх надходження, як правило, не співпадають у часі, в результаті чого на підприємстві виникає потреба в більшому або меншому обсязі фінансування з метою підтримання платоспроможності. Зниження швидкості оборотності поточних активів є безумовною причиною виникнення потреби у додатковому фінансуванні. Зовнішнє фінансування дороге коштує та має відповідні обмеження. Власні джерела збільшення капіталу обмежені, в першу чергу, здатністю отримати необхідний прибуток. Таким чином, покращення ефективності використання поточних активів дає можливість підприємству зменшити залежність від зовнішніх джерел фінансування та підвищити свою ліквідність. Тож, не випадково ефективне управління поточними активами розглядається як один із способів задоволення потреби в капіталі. Сама ж ефективність управління поточними активами визначається швидкістю оборотності дебіторської заборгованості. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості визначає швидкість обороту дебіторської заборгованості. Його зростання може відображати скорочення обсягів продажу в кредит, а зниження, навпаки, - збільшення суми комерційного кредиту, що підприємство надає замовникам. Тривалість обороту дебіторської заборгованості характеризує середній термін інкасації (погашення) дебіторської заборгованості, тому позитивно оцінюється його скорочення. Для більш детального аналізу оборотності поточних активів підприємства важливе значення має детальна оцінка структури його дебіторської заборгованості, а також швидкості обороту заборгованості замовників за розрахунками за поставлену їм продукцію.

Поряд з наведеними вище показниками ефективність використання підприємством власних оборотних активів, що, власне, і відображає його ділову активність, визначається також тривалістю операційного, виробничого та фінансового циклів виробничо-господарського процесу. Операційний цикл підприємства представляє собою період повного обороту суми оборотних активів, у ході якого відбувається зміна окремих їх форм, тобто, період часу від моменту витрачання підприємством грошових коштів на придбання матеріальних оборотних активів до надходження грошей від дебіторів за реалізовану їм продукцію. Виробничий цикл підприємства характеризує період повного обороту матеріальних елементів оборотних активів, що використовуються для обслуговування виробничого процесу, починаючи з моменту надходження сировини, матеріалів та напівфабрикатів на підприємство й закінчуючи моментом відвантаження виготовленої з них готової продукції замовникам. Фінансовий цикл підприємства – це період повного обороту грошових коштів, інвестованих в оборотні активи, починаючи з моменту погашення кредиторської заборгованості за отримані сировину, матеріали та напівфабрикати і закінчуючи повною інкасацією дебіторської заборгованості за поставлену готову продукцію.

Виходячи з цього, суттєвим елементом, який також визначає рівень ділової активності, є аналіз платіжної дисципліни, яка передбачає здійснення підприємствами платежів за своїми фінансовими зобов'язаннями в повному обсязі та у встановлені законом або угодою строки. Базується такий аналіз на детальній оцінці стану дебіторської та кредиторської заборгованості.

Оскільки розмір прибутку, отриманого як результат діяльності, також характеризує ділову активність підприємства, для якісної оцінки її рівня можна використовувати систему показників рентабельності, котрі є узагальнюючими показниками, що всебічно характеризують діяльність підприємства. За таких умов показники рентабельності розглядаються саме у якості критеріїв ділової активності підприємства і поряд з показниками оборотності активів оцінюють його результативність, тобто, визначають кінцевий результат господарювання (прибуток або виручку) на одиницю залучених ресурсів чи понесених витрат. Разом з тим, рентабельність, як, власне, й інвестиційна привабливість, виражає, насамперед, зовнішній прояв ділової активності.

Висновок. За результатами досліджень було зроблено такі висновки:

– отже, в цілому аналіз ділової активності підприємства - це системна оцінка ефективності використання суб'єктом господарювання своїх ресурсів задля досягнення позитивних результатів та створення сприятливого інвестиційного клімату, а також підтримання стабільного фінансового стану та забезпечення постійного розширення й росту обсягів виробництва та реалізації продукції і послуг;

– проведене дослідження визначень «ринкова активність підприємства» і «ділової активності підприємства» свідчать, що ринкова активність – характеризує діяльність підп-

приємства у зовнішньому ринковому середовищі, має певний рівень інтенсивності і обмежена конкретним ринком і часовим терміном, а ділова активність підприємства пов'язана з внутрішніми чинниками розвитку підприємства: швидкість обороту матеріальних та фінансових ресурсів підприємства за відповідний період, швидкість обороту вкладеного в них капіталу, аналізу стану оборотних активів та швидкість оборотності його кредиторської заборгованості, що дає можливість визначати рівень ефективності використання ресурсів підприємства; з'ясувати, доцільність використання вкладених коштів підприємства протягом фінансового циклу; визначити наявні можливості щодо зміцнення фінансового стану підприємства, його платіжної дисципліни і становища на ринках акцій, продукції та послуг;

– рівень ділової активності підприємства залежить від оптимального розміру та структури оборотних активів підприємства, ступеня забезпечення їх власними джерелами формування та ефективності використання, що є особливо актуальним саме зараз, коли в Україні на більшості підприємств досі остаточно не вирішена проблема оптимізації розміру оборотних активів.

Література

1. **Гарасюк О.А.** Проблеми щодо сутності поняття «ділова активність підприємства» / О. А. Гарасюк, М. Ю. Ігнатенко // Вісник КТУ. – 2010. – №22. – С. 63-69.
2. **Турило А.М.** Теоретико-методичні підходи до визначення поняття «економічна активність підприємства» / А.М. Турило, І.С. Вчешня // Фінанси України. – 2011. – №10. – С. 79- 84.
3. **Петренко М. І.** Оцінка ділової активності підприємства [Електронний ресурс] / М.І. Петренко // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури: Зб. наук. праць. – К.: НАУ, 2010. – №26. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/prpe/2010_26/index.html
4. **Марченко О. І.** Фінансові аспекти ділової активності [Текст] / О.І.Марченко // Фінанси України. – 2007. – №5. – С.136- 143.
5. **Ковалёв В.В.** Введение в финансовый менеджмент [Текст] / В.В. Ковалёв. – М.: Финансы и статистика, 2006. – 768 с.
6. **Ковалёв В.В.** Анализ хозяйственной деятельности предприятия [Текст]: [учебн.] / В.В. Ковалёв, О.Н. Волкова. – М.: ООО «ТК Велби», 2002. – 424 с.
7. **Кононенко О.** Аналіз фінансової звітності [Текст] / О. Кононенко. – Х.: Фактор, 2003. – 148 с.
8. **Сюлина С.П.** Актуальные вопросы анализа деловой активности [Текст] / С.П. Сюлина // Вестник Волжского университета им. В.Н. Татищева. – 2010. – № 20. – С. 103-109.
9. **Фатыхов Р.Р.** Сравнительный анализ основных подходов к оценке деловой активности предприятия [Текст] / Р.Р. Фатыхов // Вестник Казанского государственного финансово-экономического института. – 2009. – №1. – С. 33-38.
10. **Нейф Н.М.** Методологические подходы к оценке деловой активности предприятия [Текст] / Н.М. Нейф, Н.А. Дозорова // Вестник Ульяновской государственной сельскохозяйственной академии. – 2011. – №3. – С. 135-140.

Стаття надійшла: 19.12.2013 р.

Рецензент: д.е.н., проф. Дмитрієв І.А.

УДК 005, 936.3

JEL M 210

УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Цуканова В.Я., канд. екон. наук, доцент

Кієнко Л.В.

Харківський торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

Анотація. Проблеми управління змінами є актуальними як у науковій, так і в прикладній сферах. У статті розглянуто підвищення конкурентоспроможності підприємств шляхом проведення змін. Здійснення змін стосується кожної сфери бізнесу, тому цьому питанню присвячено багато уваги науковцями. В Україні для підприємств основною проблемою є забезпечення виживання та розвитку. У статті розглянуто значення управління змінами для вирішення цих проблем. Розглянуто та схематично зображено процес управління змінами в організації, зумовлений тиском факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, що передбачає виконання таких дій, як: визначення необхідності та цілей змін, їх плану-